

П Ф И К А З И

L. Caes et R. Henrion: *COLLECTIO BIBLIOGRAPHICA OPERUM AD IUS ROMANUM PERTINENTIUM*, Series I: *Opera edita in periodicis miscellaneis encyclopaediisque*. Vol. 1: 446 pp. (1949 ed.); vol. 2—3: 942 pp. (1951 ed.); vol. 4—5 948 pp. (1953 ed.); Series II: *Theses*. Vol. 1: *Theses Galiae*, 445 pp. (1950 ed.). Bruxelles, Office International de Librairie.

Већ неколико стотина година, а нарочито од почетка прошлог века, о римском праву се пише на језицима свих културних народа и објављују се књиге, чланци и расправе не само у великом броју часописа посвећених римском праву који су излазили или још излазе у разним земљама, него и у великом броју правних и историских часописа, разним енциклопедијама, зборницима, споменицама, издањима академија и др. Колико је та литература огромна показаше довољно само овај податак: од почетка XIX века до 1948 само на француском језику штампано је око 5400 докторских дисертација из области римског права. Та „immensa et diffusa copia“, како се изразио Цицерон говорећи о законима, често је обесхрабрила романисте и историчаре — човек никад није сигуран да ли је обухватио сву литературу о питању које обрађује јер нема никакве друге могућности да то провери сем да се ослони на радове наведене код других аутора или да се прихвати скоро сизифовског а ипак несигурног посла да сам прелистава часописе и издавачке каталоге, уколико их уопште има на расположењу. Зато није чудо што су многи романисти покушавали да приреде и објаве библиографије радова из области римског права, што се у последње време многи еминентни романисти баве издавањем библиографија, речника и енциклопедија и што угледни часописи (напр. *Iura*) посвећују доста простора систематском објављивању библиографских података. Међутим, све ове публикације су само делимично решавале тешкоћу јер се баве или само најновијим радовима (*Iura* од 1948) или врше само избор важнијих радова, при чему су врло строги (Berger, Labeo, Pauly-Wissowa), или се ограничавају на радове објављене на једном језику или у једној земљи.

Због свега овога претставља догађај од изванредног значаја појаве прве систематске библиографије радова из области римског права *Collectio bibliographica* чије су се израде и објављивања, уз помоћ Белгиског центра за римско право (*Centre belge de droit romain*), прихватили угледни белгиски романиста, професор римског права у Лувену Lucien Caes и млади и предузимљиви професор римског права у Лијежу Roger Henrion. По замисли аутора, библиографија ће обухватити све радове из области јавног и приватног римског права објављене од 1800 до данас на следећим језицима: енглеском, холандском, немачком, грчком, шпанском, италијанском, латинском, португалском и румунском. Неће бити обухваћени само радови који се односе на глосаторе, постглосаторе, римско право у Средњем веку и до данашњег дана и обични прикази. Библиографија ће бити издана у три серије. Прва серија ће обухватити радове објављене у часописима и другим периодичима, зборницима и енциклопедијама; друга серија ће обухватити докторске дисертације; а трећа остале радове објављене појединачно или заједнички. Свака серија садржаће неколико свезака а свака

свеска обухватиће податке за око 5000 радова. Свака свеска ће имати два дела. Први део ће бити уређен по азбучном реду аутора а радови сваког аутора биће сврстани хронолошким редом и нумерисани од броја један на даље. Други део свеске биће стварни регистар уређи по азбучном реду одредница на латинском језику а у оквиру сваке одреднице биће назначено само име аутора који је о томе писао и број којим је означено у првом делу свеске његово дело које се на ту одредницу односи. Тако ће читалац моћи да се служи стварним регистром само уз помоћ регистра по ауторима из првог дела свеске.

Досад је објављено укупно шест свезака у четири књиге и то из прве серије пет свезака у три књиге и из друге серије једна свеска. Прва књига прве серије, која је објављена 1949 године, обухвата на 446 страница око 5000 радова објављених од 1800 до 1948 у 18 најважнијих француских и италијанских часописа, једном холандском часопису и у *Dictionnaire des antiquités* (Daremberg-Saglio) и *Dizionario epigrafica* (изд. Rugiero). Друга и трећа свеска прве серије објављене су у једној књизи 1951 која на 942 странице обухвата око 10.000 чланака објављених у 73 часописа и енциклопедија немачкога језика. Четврта и пета свеска прве серије су такође објављене у једној књизи 1953 која на 948 страница обухвата око 10.000 радова објављених у 118 часописа разних европских и америчких земаља. При избору периодика и чланака аутори су узели најшире мерило — обухватили су сваки часопис и зборник и сваки чланак у њима који ма у којој мери и ма са које стране (филолошке, археолошке, епиграфске, папиролошке и др.) додирује римско право. Друга књига друге серије објављена 1950 на 445 страница, посвећена је докторским тезама на основу којих су од 1800 до 1948 стечени степени доктора на француским универзитетима. Нису објављене тезе које су уз сагласност факултета, почев од 1942, подношене дактилографисане.

Као што се већ из објављених свезака види, *Collectio bibliographica* ће претстављати неопходни приручник сваког романисте. Њена вредност огромно повећава чињеница што су аутори, обилазећи библиотеке, лично извадили сваки податак који је у библиографији наведен и лично контролисали штампање текста. За жаљење је што библиографија неће обухватити радове објављене и на другим нарочито словенским језицима. Надамо се да ће аутори ове библиографије који су у досадашњем раду показали толико упорности, брижљивости и снажљивости, наћи могућности да и овај недостатак отклоне.

Драг. Стојчевић

Eric Voegelin: *THE NEW SCIENCE OF POLITICS. An Introductory Essay.* Chicago, University of Chicago Press, 1952, XIII, 193 pp.

Ерих Фегелин, ранији доцент Правног факултета у Бечу а сада професор уставног права на Универзитету у Луизијани (САД), одржао је 1951 на Чикашком универзитету шест предавања о претставништву која чине основу горе наведене књиге.

У уводу, писац себи ставља у задатак да у својим излагањима о претставништву које је по њему централни проблем политичке теорије, пређе уобичајене границе разматрања претставничких установа и уђе у испитивање саме природе претставништва као облика којим политичко друштво стиче егзистенцију. Пре те артикулације